

LESNI DELAVEC

Glasiilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, polletno 13 Din, četrtletno 6.50 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi računajo po 2, pri trikratni objavi po 1.80 in pri večkratni objavi po 1.40 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 19.

Ljubljana, dne 1. oktobra 1925.

Leto IV.

Dobra volja.

V nedeljo dne 27. septembra t. l. se je v posvetovalnici mestnega magistrata v Ljubljani vršila anketa zastopnikov glavnih odborov vseh strokovnih organizacij, tudi onih, ki tvorijo privesek klerikalne in demokratske buržuazije. Anketo je sklicala Delavska zbornica, ki pač v interesu vsega delavstva skuša ustvariti tako razmerje na polju delavskega pokreta, ki bi v poedinih slučajih in tudi v splošnem ne kvarilo pozitivnih rezultatov. Ne gre zatajiti, da teoretično vzeto ideja ni napačna, v praksi pa izgleda stvar precej drugače. Razredne delavske strokovne organizacije namreč nikoli ne bodo mogle priznati opravičenost eksistence klerikalnih in demokratskih psevdostrokovnih organizacij, ki si jih je klerikalna in demokratska buržuazija v potu svojega obraza ustvarila v namenu, da oslabi delavski razredni pokret in da ji tvorijo v klerikalne in demokratske delavske (?) organizacije privabljeni delavci hlapčevske službe ter se vsled natančne jim lažnjive ideologije, s katero jih je ta buržuazija prevarila, bore za interese kapitalističnega razreda in padajo razredno zavednim delavcem v hrbet. Čeprav je diskusija bila jako stvarna, je vendar bilo jasno opaziti konture načel razrednega boja resničnih delavskih strokovnih organizacij, ki se od umetnih tvorb klerikalnega in demokratskega kalibra ločijo kakor dan in noč.

Na anketi je bila končno sprejeta nastopna resolucija:

„Zastopniki strokovnih organizacij, zbrani v Ljubljani na anketi, sklicani dne 27. septembra 1925 od Delavske zbornice za Slovenijo, ugotavljajo k vprašanju konsolidacije strokovnega pokreta, oziroma možnost kooperacije strokovnih organizacij sledeče:

1. Organizacijsko ujedinjenje strokovnih organizacij na temelju stanovske skupnosti, razrednega interesa in strankarske neodvisnosti je ideal, ki pa je z ozirom na historičen razvoj strokovnih organizacij v Sloveniji vsaj v doglednem času v popolnem obsegu nedosegljiv. Kljub temu je treba zanj vztrajno delati.

2. Položaj delavcev in nameščencev v Sloveniji je težak. Krivo je pa temu položaju deloma tudi stanje, v kojem se nahaja naš strokovni pokret. Zato je potrebno v oči gled temu in v oči gled težavam, navedenim pod točko 1, vsaj kooperacija vseh obstoječih strokovnih organizacij.

3. Zaupniki smatrajo za posebno pereča vprašanja, glede katerih je potrebna kooperacija: Vprašanje mezdne politike, zaposlitve, poklicne izbire, brezposelnosti, delavskih zaupnikov, ostale zaščitne zakonodaje in starostnega zavarovanja.

4. Vse strokovne organizacije se pozivljajo, da stopijo glede reševanja teh vprašanj v stik s tajništvom Delavske zbornice in podpirajo tozadevne iniciative Delavske zbornice.

5. Pospeši naj se z vsemi silami normaliziranje Delavske zbornice.

Dodatni predlog tajnika JSZ Gajška: Delavska zbornica naj povabi prej ko mogoče zastopnike central strokovnih organizacij na sejo, da se izdelajo konkretni predlogi, ki naj jih potem akceptirajo vse strokovne organizacije kot bazo za skupne nastope vseh strokovnih organizacij, tako v podjetjih kakor v celi pokrajini.“

Volja Delavske zbornice je sicer dobra, toda diametralne razlike med razrednimi delavskimi strokovnimi organizacijami in med meščansko kapitalističnim orodjem, ki ga tvorijo razne „krščanske“ in „napredne“ organizacije, bodo gotovo jače. Na kak spo-

razum razredne delavske strokovne organizacije v tem pogledu ne bodo mogle izlepa pristopiti, ker bi konec koncev bil tak sporazum gnjil in kvaren resničnemu delavskemu pokretu, ker bi pomenil toliko, kakor priznavati klerikalni in demokratski buržuaziji privileg za ustvarjanje gnojnih turv v delavskem pokretu.

Bolečine lesnih industrijcev.

Nedavno tega so lesni industrijci Jugoslavije imeli v Sarajevu kongres. Meščanski listi so sklepe tega kongresa na kratko formulirali tako-le:

„Predstavniki lesne industrije so vložili pri ministrtvu za šume in rude ter pri ministrtvu za socialno politiko vloge, v katerih zahtevajo zaščito lesne industrije. Vloge so se sestavile na kongresu lesnih industrijcev iz cele države, ki se je vršil pred dnevi v Sarajevu.

V vlogi na ministrtvo za šume in rude se najprvo povdarja težak položaj, v katerega je zašla lesna industrija v celi državi. Zlasti se povdarja konkurenca, ki je nastopila na južnih tržiščih. Tako na pr. konkurirajo našim industrijcem, ki hočejo izvažati les v Sicilijo in v Egipet, romunski lesni industrijci. Konkurenca se je pojavila tudi na ostalih tržiščih lesa v Sredozemskem morju ter celo v pristaniščih Južne in Srednje Italije. Radi konkurence so naši industrijci prisiljeni, da često prodajajo zaloge pod lastno ceno.

Z ozirom na tako konkurenco ter na podlagi natančnih podatkov iz lesne industrije zahtevajo lesni industrijci od ministrtva za šume in rude: da ministrtvo za šume in rude pomaga manjšim žagam na ta način, da jim daje letne podpore. Za podjetja, ki so svoje posle sklepala na daljšo dobo, naj ministrtvo izdejstvuje primerno dolgoročno amortizacijo dolgov ob 6% obrestih. Nadalje naj se znižajo šumske takse pri podjetjih, ki imajo dolgoročne pogodbe na predvojno, zlato vrednost. Podjetju pa, ki sploh ne more uspevati, naj se omogoči revizija pogodb.

V vlogi na socialno ministrtvo zahtevajo industrijci: da se z zakonsko odredbo podaljša delovni čas na deset ur dnevno, a se uredba o zavarovanju delavcev odloži za dve leti, dokler se dinar popolnoma ne popravi. Prispevek v slučaju bolezni naj se zniža od 6 na 5%, v slučaju nesreče od 5 na 4%. Na koncu zahtevajo industrijci, naj se čimpreje vrše volitve v okrožne urade za zavarovanje delavcev.

V obeh resolucijah povdarjajo industrijci, da treba zahteve vsekakor uvaževati, ker zaposluje lesna industrija izredno veliko število delavcev. Samo v Bosni zaposluje lesna industrija nad 35.000 delavcev, kar pomeni nad 100.000 rodbinskih članov.“

Mi ne zamerimo lesnim industrijcem, če skušajo svoj položaj utrditi; na vsak način bi pa morali odločno protestirati, da bi se to vršilo na stroške in račun lesnih delavcev.

Interesantno bi bilo vedeti, kako si gospoda zaščito lesne industrije predstavljajo. Ali želi morda, da se na uvoz inozemskega lesa naloži tolikšna carina, da ne pride v Jugoslavijo niti ena deska iz kake druge države in da bi tuzemskemu trgu po mili svoji volji diktirali cene lesu ali kako? To željo jim z ozirom na druge industrije ne bo mogel nihče izpolniti, kajti v tem hipu ko bi se izločila vsaka konkurenca inozemskega lesa, je ubita vsa produkcija pohištva, ki itak že opasno peša, in tudi na tleh ležeča stavbena

industrija bi nikoli ne mogla okrevati, ker bi les za tesarska dela postal tako drag, da bi vsaka gradnja stanovanjskih hiš, ki jih pri nas krvavo primanjkuje, in drugih poslopij bila še bolj otežkočena kakor je že sedaj. In bogve, če ne bi sodarji, kolarji in drugi kmalu gledali skozi prste, ker bi nemara te vrste produktov prišle ceneje iz inozemstva. Ali naj se vse te industrijske panoge tudi zaščitijo z visoko uvozno carino? Zakaj gospodje lesni industrijci v družbi s svojimi kolegi drugih industrijskih panog takoj ne zahtevajo, da se vso Jugoslavijo obda z visokimi plankami in da se vsakega krene po prstih, kdor bi se upal le čez pokukati! Interesantno je tudi to, da nikjer v nobeni državi niso lesni delavci tako slabo plačani kakor pri nas, a vendar naši lesni magnati v polu svojega obraza dokazujejo sami, da inozemska lesna industrija našo konkurenčno daleč nadkričuje.

Naravnost originalna zahteva naših lesnih industrijcev je, naj država pomaga manjšim žagam z letnimi podporami. V tej zahtevi se naravnost na pregnanten način izraža branjevski duh naših lesnih industrijcev. Oni lesni industrijci, ki mislijo, da je to prava pot do konkurenčne sposobnosti, če gradijo svojo existenco na mizernih plačah lesnih delavcev in na moledovanju pri vladi za denarno pomoč na mestu tehničnega moderniziranja obratov in komercijelne izpopolnitve, sami dokazujejo, da so se lotili stvari, ki je ne razumejo. Od kod bi prihajala zahtevana denarna pomoč? Naravno, da iz javnih sredstev — iz državne blagajne, v katero se sredstva nabirajo potom davkov. Davki pa so že sedaj tako visoki, da pod njihovo pezo vse stoka. Najbolj pa občutijo breme direktnih in indirektnih davkov delavci. In sedaj se vprašamo, kako bi delavci kot davkoplačevalci prišli do tega, da se iz teh sredstev podpira manjše podjetnike. Če nekateri gospodje niso sposobni in če „manjše“ žage niso življenja zmožne, potem naj raje prenehajo z obratovanjem, posestniki malih žag naj pa gredo delat na večje žage. Hvala lepa za tako in za vsako drugo industrijo, koje lastniki izjavljajo, da bodo mogli eksistirati le s pomočjo daril iz javnih sredstev.

Na zakoniti deseturni delovni čas bodo morali gospodje lesni industrijci še nekoliko počakati. Tudi ta zahteva je značilna, osobito spričo dejstva, da lesni industrijci že danes kršijo osemurni delovni čas in kakor znano to kršitev oblasti na celi črti tolerirajo.

V Sloveniji ni mogoče dosedaj zaznamovati niti enega slučaja, da bi kak lesni industrijec bil kaznovan radi kršitve osemurnega delovnega časa. Razumemo gospoda, zakaj neprestano rolni zoper osemurni delovni čas; misli si, sedaj nas nihče ne kaznuje, ko silimo delavce delati po deset ur; če bi pa dosegli uvedbo deseturnega delovnega časa, nas tudi ne bo nihče kaznoval, če bomo delavce silili delati dvanajst ur dnevno. Gospoda naj bo potolažena, delavstvo bo skrbelo za to, da jim njihova drevesa ne bodo rastla do nebes.

Komaj so industrijci dosegli, da so se prispevki za nezgodno zavarovanje od 6% znižali na 5%, že prihajajo in zahtevajo, da bi se jih znižalo na 4%, prispevki za bolniško zavarovanje pa od 6% na 5%. Pomoli jim prst, pa bodo zahtevali celo roko.

Ta zahteva ne pomeni drugega kakor demontiranje delavskega zavarovanja sploh. Danes naj se znižajo prispevki za en procent, jutri za drug procent in to bi se, če bi šlo po želji delodajalcev, nadaljevalo toliko časa, da bi se vsako delavsko zavarovanje enostavno prenehalo. Prispevke, ki bi jih potem ne bilo treba plačevati, seveda ne bi dali delavcem v obliki povišanih plač, ampak bi jih sami vtaknili v žep. Kakšna usoda bi čakala bolne in pohabljenе delavce, to jih seveda ne skrbi.

Tudi kongres industrijcev, ki se je kmalu na to vršil v Beogradu, je streljal iz topov velikega kalibra na zakon o zaščiti delavcev, na zakon o zavarovanju delavcev in na vse, kar je socialnopolitičnega značaja.

Vse prizadevanje industrijcev naravnost poziva vso delavstvo, zlasti pa lesne delavce, da se z vso vnemo oklenejo svoje strokovne organizacije ter upro nakanom nikdar sitih kapitalistov.

Sodišča delav. zavarovanja.

Kristjani in Jugoslovani morajo še vedno verovati v čudeže. Resničen čudež so doživeli ravno te dni zopet jugoslovanski delavci. — Po dobrih treh letih, odkar je v veljavi zakon o zavarovanju delavcev, sta našla minister za socialno politiko in minister pravde vendar toliko časa, da sta podpisala in uveljavila po § 177 zakona o zavarovanju delavcev predpisani pravilnik o sodišču delavskega zavarovanja.

Motil pa bi se oni, kdor bi sedaj rekel: pri sodišču delavskega zavarovanja je led prebit. Kaj še! Sedaj imamo sicer pravilnik, ki ureja poslovanje sodišča delavskega zavarovanja, nimamo pa še ljudi, ki naj bi po tem pravilniku poslovali. In precej vode bo še preteklo skozi deželo ter marsikakšnega naliva bo še deležen delavec, predno bo našel minister za pravdo zopet časa, da bo imenoval za ta sodišča sodnike — predsednike.

Pa še več!

Zakon o zavarovanju delavcev določa, da imenujejo občni zbori posameznih okrožnih uradov iz svoje srede najmanj 20 članov-poročnikov in ravno toliko namestnikov.

Da bi se pa to moglo zgoditi, bi se pa morale vršiti preje volitve zamoupravnih zastopstev in v rednih volitvah izvoljena skupščina bi šele mogla izvršiti imenovanje določenih sodnikov-jalikov.

Pa ministru za socialno politiko se očitno ne mudi. Vsaj on ni navezan na nezgodno rento, pa tudi hranarine v boleznih in poročniških podpor ob porodu — ne potrebuje. Zase in za svojo poročico si je dobro in zadostno zavaroval zaslužek in zasigural življenje.

Ker je minister za socialno politiko odložil izvedbo volitev samoupravnih organov, je odložil in onemogočil s tem tudi pravno ustanovitev ter sodišča delavskega zavarovanja.

Minister za socialno politiko vsled svoje iznajdljivosti najbrže ne bo v zadregi. Bo pač morda člane-poročnike iz vrst delodajalcev in delojemalcev enostavno imenoval. Vsaj je imenovanje največja svoboščina v svobodni državi!

Rečemo pa: če naj rode sodišča delavskega zavarovanja zaželjeni uspeh, tedaj je predpogoj uspehu ta, da bo delavski razred tem sodiščem brezpogojno zaupal in z zaupanjem izročil v razsodbo svoje pritožbe. Tako zaupanje pa morejo nuditi delavskemu razredu le po njem izvoljeni, ne pa po ministri pameti in volji imenovani sodniki-poročniki.

Zanimiva bi bila statistika, ki bi predočila javnosti, koliko pritožb čaka rešitve, ki naj jo napravi sodišče delavskega zavarovanja. Na tisoče je slučajev, ki čakajo sodišča delavskega zavarovanja. Temu nasproti pa balkanska: ima vremena! Kljub temu, da so tukaj prizadeti ravno najbednejši, najrevnejši in najpotrebnejši!

Vsaj gre tukaj za popolne invalide, za ljudi, ki jim je nezgoda vzela vsako zaslužno možnost in prinesla največjo bedo. Vsaj gre tukaj za ljudi, ki jih je bolezen spravila na rob propada. In predno bo sodišče začelo preresetavati vložene pritožbe, bo moralo poizvedeti, koliko onih ljudi sploh še živi, ki so leta in leta čakali potrpežljivo na ustanovitev sodišča delavskega zavarovanja. Smrt, po bedi in revščini povzročena, ki je kosila v vrstah teh najbolj nesrečnih ljudi, je opravila za sodišča delavskega zavarovanja zelo hvaležen posel. Vsaj je rešila marsikako pritožbo, pa spravila pritožbo in nesrečneža: ad acta!, to je v kot!

Postopanje ministrstva za socialno politiko v vprašanju ustanovitve sodišča delavskega zavarovanja jasno dokazuje nevdržnost in absurdnost, ki je delavski razred ne sme in ne more trpeti. Ustanovitev sodišča delavskega zavarovanja ne obremenjuje državnega proračuna niti za eno pačo. Vse stroške bo plačal delavec s svojimi prispevki. Kljub temu pa je moral nad tri leta čakati, da je dobil vsaj to, kar mu zakon dovoljuje. Kdo si more predstavljati večje omalovaževanje delavskega razreda?

Kakor pa smo rekli: led še ni prebit. Delavski razred pa mora vedeti: za leno kobilu, staro kljuse in mrho je treba biča in močnega glasu. Zato zavpijete delavci ministrstvu za socialno politiko: hihot!

Vsaj je tudi pravilnik o sodiščih delavskega zavarovanja izšel le, ker so se gromadili v velikih kupih protesti delavskih organizacij. In če se je minister vendar zmajal, pa vzel pero v odrevenelo roko, je to uspeh organiziranega delavstva in njegovih organizacij.

O ministru Markotu Gjuričiču pa bo lahko pisala zgodovina, da je izdal pravilnik k zakonu o zavarovanju delavcev takrat, ko je bila bolniška panoga že pasivna in ko je bila potreba po zakonovi novelizaciji že nujna. Novelizacija zakona pa je nujna ravno vsled tega, ker si je ministrstvo za socialno politiko pridržalo vso oblast in do absurda pognalo samoupravo zavarevalnih zavodov. To ministrstvo pa vodijo ljudje, ki negirajo potrebo socialno-političnih mer v naši ljubi državi.

Delavsko zavarovanje v Sloveniji.

K računskemu zaključku OUZD v Ljubljani za leto 1924.

V številu 17. „Lesnega delavca“ smo pod naslovom „Dolge povesti kratki konec“ po zaslugi okrcali vlačenje delavskega zavarovanja v dnevno politiko tam, kjer ni absolutno nobene potrebe za to, kakor se je bilo zgodilo pri zadnjih občinskih volitvah v Ljubljani. Navedli smo samo en primer iz ropotarnice onih, ki se ravna po znani metodi: Primate ga! Kako so o priliki zadnjih skupčinskih volitev lovili nezgodne rentnike v svoje mreže, je znano. Sporadično se še vedno pojavljajo slučajji, da se ponesrečenim delavcem vsiljuje intervencija od strani, od katere je niso nikdar prosili. Čudno, od kod imena, naslovi in drugi podatki o ponesrečenih; še bolj čudno pa, da končajo skoro vse intervencije več ali manj uspešno. Ali A namenoma uradije tako, da B lahko z uspehom intervenira za C in ga končno ulovi na svoje politične limanice?

Odgovora na to vprašanje ne pričakujemo, pa ga nam tudi ni treba, ker lahko sami odgovorimo nanj s podatki, ki govorijo jasneje ko vse drugo. To bomo storili o priliki in tako, da ne bo častilec politike ptiča noja kar nič všeč.

Toda vrnimo se k jedru stvari same. Zavarovanje zoper bolezen in nezgode je ena najpomembnejših delavskih pridobitev minulega stoletja. To zavarovanje pa seveda ni bilo tako, da bi delavstvo lahko bilo zadovoljno z njim. Ali začetek je bil storjen, in to je glavno. Ob državnem prevratu smo imeli v Sloveniji troje zavarovanj: zoper bolezen, zoper nezgode in pokojninsko zavarovanje privatnih uradnikov.

Bolniško zavarovanje so izvajale v glavnem okrajne bolniške blagajne, poleg teh pa obratne, združne in društvene, za rudarje pa bratovske skladnice. Ob državnem prevratu je bilo v Sloveniji kakih sto bolniških blaganj vseh vrst.

Zavarovanje zoper nezgode so izvajale krajevne zavarovalnice. Ena teh zavarovalnic je bila v Trstu ter je obsegal njen delokrog Trst z okolico, Goriško, Primorsko, Istro, Dalmacijo in Kranjsko. V delokrog zavarovalnice v Gradcu sta spadali Štajerska in Koroška.

Področje pokojninskih zavarovalnic za privatne uradnike v Trstu in Gradcu je obsegalo ista ozemlja kakor zavarovalnice zoper nezgode.

V Prekmurju, ki je spadalo pod Ogrsko, je bilo bolniško in nezgodno zavarovanje že prej spojeno v osrednjem zavodu v Budimpešti, pokojninskega zavarovanja privatnih uradnikov pa tu ni bilo.

Po državnem prevratu oktobra 1918 je ostala Slovenija brez zavodov, ki bi izvajali nezgodno zavarovanje delavcev in pokojninsko zavarovanje privatnih uradnikov. Dotične centrale so ostale v Trstu in Gradcu, za nezgodno zavarovanje rudarjev in železničarjev, ki so imeli svoje lastne zavarovalnice, pa na Dunaju. Treba je bilo misliti na nadomestek, da bi prizadeti ne ostali brez podpor. Poverjenik za socialno skrbstvo v tedanji Narodni vladi za Slovenijo v Ljubljani Anton Kristan je prijel s krepko roko za delo in že začetkom leta ustanovil začasni zavarovalnici zoper nezgode za splošno delavstvo in za železničarje, ter začasni pokojninski zavod za privatne uradnike. Brez izdatne vladne pomoči seveda ni šlo, ker so bili vsi imenovani zavodi brez sredstev, podpore je pa bilo treba začeti izplačevati takoj. Državne subvencije so dobivali ti zavodi tudi še pozneje v obliki prispevka k upravnim stroškom, ki so bili prva leta po državnem prevratu menda nenavadno visoki. Računi niso bili nikdar objavljeni, dasi bi se to po zanje veljavnih predpisih moralo zgoditi.

Če je bila likvidacija v inozemstvu ostalih central že izvedena in s kakšnim uspehom, nam ni znano, ker še niso bili objavljeni nobeni računi. Zanimljivo pa bi bilo tudi to vedeti, ker je sredstva iz likvidacije uporabiti po določbah sedanjega zakona o zavarovanju delavcev za pokrajine, ki so ta sredstva nabrala, t. j. za Slovenijo, Istro in Dalmacijo. Iz likvidacije pokojninskega zavarovanja privatnih uradnikov ne bo ostalo najbrže ničesar, ker so vtaknili ti zavodi skoro vse svoje premoženje v avstrijska vojna posojila. Za nadaljno presojanje, kako so poslovali naši slovenski, na novo ustanovljeni zavodi, ali dobro ali slabo, je v prvi vrsti potrebno, da vemo, koliko svot so bili deležni iz obračunov s svojimi bivšimi inozemskimi centralami. Nekatere teh central so posedovale poleg gotovine, nepremičnin (hiše v Trstu, invalidski dom v Rogaški Slatini, zdravišče v Gleichenbergu itd.) naložb v dunajski poštni hranilnici in drugih denarnih zavodih, tudi vrednostne papirje, ki so obdržali svojo

vrednost. Dokler ni likvidacijskih računov, je vsako zanesljivo presojanje poznejših števil nemogoče. Naloga delavskih zastopnikov v sedanjih zavodih delavskega zavarovanja v naši državi je, da izposlušajo, da se ti računi čim prej objavijo.

Z dozdam navedenim smo hoteli podati le kolikor toliko jasno sliko delavskega zavarovanja v Sloveniji neposredno po državnem prevratu. Dočim se je moralo izvajalce nezgodnega in pokojninskega zavarovanja šele ustanoviti, pa so bolniške blagajne in bratovske skladnice, razun v Prekmurju, že obstajale. Toda te blagajne so bile večinoma tako šibke, da jih je odpovedalo mnogo že pred prevratom. Nič čudnega! Vzroki so bili v glavnem ti le: 1. premajhno število članov, 2. pomanjkanje denarnih sredstev, 3. slaba uprava in pomanjkljivo nadzorstvo.

Ob državnem prevratu je bilo zaposlenih v Sloveniji kakih 60.000 delavcev in delavk, ki so bili podvrženi bolniškemu zavarovanju. To je seveda le približno število, ker predmetne statistike iz tiste dobe nimamo. Od tega števila jih je odpadlo kakih 12.000 na rudnike, ravno toliko na železnice, 1500 na tobačno tovarno v Ljubljani, najmanj 4500 pa na razne druge večje obrate, kakor na primer smodnišnica v Kamniku, ki so imeli svoje bolniške blagajne. Vseh teh 30.000 oseb je bilo včlanjenih v približno 20 bratovskih skladnicah, železničarskih in drugih večjih obratnih bolniških, ostalih 30.000 oseb pa v približno 80 okrajnih, manjših obratnih, združnih in društvenih bolniških blagajnah. Pri razdelitvi 30.000 članov na 80 bolniških blagajn odpade na eno blagajno okroglo 375 članov, kar bi še ne bilo tako majhno število. Toda med temi 80 bolniškimi blagajnami jih je bilo takih, ki so šteje več tisoč članov, n. pr. Ljubljana, Maribor, Celje itd. Pri izločitvi teh večjih iz celokupnega števila, pridemo do ugotovitve, da so ostale bolniške blagajne šteje komaj po 150 članov, nekatere pa niti ne 50 in še manj.

(Dalje sledi.)

Delavska akademija

priređi pod okriljem podružnice DTKZ „Svobode“ v Ljubljani v času od 1. oktobra 1925 do 30. aprila 1926 skupno 30 predavanj in sicer po sledečem sporedu:

I. Iz splošne zgodovine.

Priredi 5 predavanj.

- 1. oktobra 1925: Zgodovina starih Grkov in Rimljanov;
- 8. oktobra 1925: Zgodovina srednjega veka;
- 15. oktobra 1925: Doba francoske revolucije; l. 1848; Pariška komuna;
- 22. oktobra 1925: Karl Marx in njegova doba;
- 26. oktobra 1925: Zgodovina Rusije do danes.

II. Iz naravoslovja in filozofije.

Piredi 4 predavanja.

- 5. novembra 1925: Postanek zemlje in živih bitij;
- 12. novembra 1925: Socialni boji živih bitij;
- 19. novembra 1925: Električna, radio in moderne tehnične iznajdbe;
- 26. novembra 1925: Glavni filozofski problemi.

III. Iz leposlovja, umetnosti in znanosti.

Priredi 6 predavanj.

- 3. decembra 1925: O leposlovju;
- 10. decembra 1925: Ivan Cankar (ob priliki sedme obletnice njegove smrti);
- 17. decembra 1925: Kiparstvo in slikarstvo;
- 30. decembra 1925: O fiziki (Einsteinova teorija itd.);
- 7. januarja 1926: Moderna telovadba;
- 14. januarja 1926: Organizacija delavske izobrazbe.

IV. Iz delavskega gibanja in o gospodarskih vprašanjih.

Priredi 7 predavanj.

- 28. januarja 1926: Slovensko narodno gospodarstvo;
- 4. februarja 1926: Problemi mednarodnega gospodarstva;
- 11. februarja 1926: Zgodovina in početki delavskega gibanja;
- 18. februarja 1926: O združništvu;
- 25. februarja 1926: Žensko gibanje;
- 4. marca 1926: I. Delavska olimpijada v Frankfurtu;
- 11. marca 1926: Bodoča proletarska država.

V. Iz socialnih problemov.

Priredi 5 predavanj.

25. marca 1926: Socialna politika in delavstvo;

1. aprila 1926: Socializem in komunalna politika;

8. aprila 1926: Zdravje in delavski razred;

15. aprila 1926: Alkoholizem;

22. aprila 1926: Šeksuelno vprašanje.

Poleg teh predavanj priredi Delavska akademija 2 recitacijska in 1 glasbeni večer in sicer:

23. decembra 1925: Glasbeni večer;

21. januarja 1926: I. recitacijski večer in

18. marca 1926: II. recitacijski večer.

Predavanja se bodo vršila vsak četrtek (razen dveh predavanj, ki se bosta vršila v sredo dne 23. in 30. decembra 1926) od 19. do 20. ure (od 7. do 8. ure zvečer) v III. državni realni gimnaziji v Bethonovi ulici (v poslopu čekovnega urada).

Priglasje za predavanja sprejemajo:

Tajništvo DTKZ „Svobode“ v Židovski ulici 1-I. (nad drogerijo Kanc), Strokovna komisija za Slovenijo v Šelenburgovi ulici 6-II. in vodstvo Delavske akademije tik pred posameznimi predavanji.

Pri posameznih predavanjih se bodo pobirali le prostovoljni prispevki.

Odbor delavske akademije v Ljubljani.

Konferenca o zaščiti delavcev.

V ministrstvu za socialno politiko se je dne 28. septembra t. l. vršila interministerialna konferenca, na kateri so obravnavali vprašanje zaščite domačih in zaposlitev inozemskih delavcev. Ministrstvo za socialno politiko je branilo načelo, da je treba zaščititi domače delavstvo pred konkurenco. Zunanje ministrstvo pa je navajalo razloge v korist inozemskemu delavstvu in je predložilo statistiko, ki dokazuje, da je v inozemstvu zaposlenih več naših delavcev, kakor pa inozemskih pri nas. Našo državo pa vežejo tudi razne mednarodne obveznosti, ki silijo, da se spoštujejo pravice tujih delavcev. Končno je konferenca odobrila kompromis, da se izdela nov pravilnik na podlagi poročila zunanjega ministrstva. To pomenja, da so intervencije avstrijskega, češkoslovaškega, francoskega in italijanskega poslanika pri vladi imele pozitiven uspeh in da je morala vlada ugoditi njih zahtevam na korist inozemskim delavcem.

Menimo, da bi si bila vlada to blamažo lahko prihranila, kajti vsak slepec je moral uvideti, da je preganjanje inozemskih delavcev neumnost.

Beležke.

Čudno gospodarstvo. Povodom neke diskusije o brezplačnih voznjeh v ministrstvu za promet v Beogradu je direkcija državnih železnic v Beogradu poročala: Revizija, ki jo je direkcija državnih železnic v Beogradu odredila pri vlaku št. 106, ki vozi na progji med Beogradom in Skopljem, je pokazala, da je potovalo: v prvem razredu s plačanimi kartami 33 potnikov, z brezplačnimi 184, v drugem razredu s plačanimi 284, z brezplačnimi 511, v tretjem razredu s plačanimi 901, z brezplačnimi 939. V odstotkih izraženo je odpadlo v prvem razredu na vsakega potnika s plačano karto šest potnikov z brezplačno karto, v drugem razredu na vsakih devet potnikov s plačano karto, v tretjem razredu na vsakih 29 potnikov s plačano karto, v tretjem razredu na vsakih 29 potnikov s plačano karto, v tretjem razredu na vsakih 29 potnikov s plačano karto. Do istega rezultata — pravi direkcija v svojem poročilu z dne 26. avgusta 1925 — smo prišli tudi pri revizij vlaka št. 105, ki vozi na isti progji.

No, ako se gospodari v vseh panogah državne uprave tako kakor na železnicah, potem se seveda ne smemo čuditi, da gre vse rakovo pot. Ker pa se mora deficitno gospodarstvo pokrивati z davki, pritiska davčni vijak tako, da pod davčnimi bremenimi vse stoka. Industrija peša, brezposelnost narašča, plače se reducirajo, številni paraziti pa se vozarijo po železnicah zastoj! Sedaj vemo, zakaj se je naložil tudi delavcem novi direktni davek.

Načelne izjave

zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani glede obsega obrtnih pravic.

Zbornica je na podlagi sklepa seje obrtnega odseka podala v zadnjem času med drugim sledeče načelne izjave:

V koliko je upravičen mizarški mojster polagati pode in postavljati lesene stopnice. Po deželi je bilo doslej v navadi, da so mizarški mojstri polagali tudi navadne lesene oblane pode in slepe pode pod parkete, dasi spada to delo prav za prav v delokrog tesarskih mojstrov. Zbornica smatra, da bi iz ozira na podeželske razmere ne kazalo prepovedovati za bodoče podeželskim mizarjem izvrševanje teh del.

Izdelovanje lesenih stopnic, v kolikor je delo konstruktivne narave, pa spada v izključni delokrog tesarskih mojstrov. Mizarji tudi po deželi takih stopnic ne bi smeli delati. (Odgovor Strokovni zadrugi mizarških mojstrov v Mariboru.)

Vozni kovači in kolarska dela. Vozni kovač bi bil upravičen do izvrševanja del, ki spadajo v kolarsko stroko, samo v okviru določb § 37. obrtnega reda, to je onih del, ki so potrebna za popolno dovršitev njegovega kovaškega izdelka.

Vozni kovač more dela kovaške stroke pri novih vozovih dovršiti, ne da bi mu bilo treba opraviti tudi kolarska dela. Le-ta izvrši prej ali naknadno kolar. Kovaški mojster torej kovaških del pri novih vozovih ne sme izvrševati na podlagi § 37. obrtnega reda, ker mu niso potrebna za popolno dovršitev njegovega kovaškega izdelka.

Kar se tiče popravil, se pa more pripetiti, da je kaka poškodba voza, odnosno voznih delov taka, da je kolarsko popravilo v primeri z istočasnim kovaškim malenkostno in z njim tako zvezano, da je neobhodno potrebno, da ga izvrši kovač sam, da more obenem izvršiti delo kovaške stroke. To bi bilo, ako n. pr. kovač nadeva železni obroč in pri tem kak zrahljani lesni del kolesa bolje pritrdi ali vloži kak malenkostni lesni vstavek, da kolo bolje drži obroč. Taki primeri so pa vobče redki. Za večja kolarska popravila, kakor popravila polomljenih voznih delov ali „špic“ koles, pa kovač ni upravičen, četudi so v zvezi s kovaškim delom. Kovaško delo se v takih primerih lahko popolnoma dovrši ločeno od kolarskega popravila. Polomljene dele kolesa n. pr. popravi kolar, na kar stranka odda kolo kovaču, da pritrdi obroč (šino) itd. Tudi do sestavljanja voznih kolarskih delov kovač ni upravičen, četudi so jih po njegovem ali strankinem naročilu izvršili kolarski obrtniki. (Izjava velikemu županu v Ljubljani.)

Razno.

Volitve v obrtno in vzklicno sodišče v Ljubljani se vrše dne 18. in 20. oktobra 1925, in sicer volijo: a) volilni razred delodajalcev oziroma podjetnikov v torek dne 20. oktobra od 8. ure zjutraj do 13. ure popoldne v posvetovalnici mestnega magistrata, soba št. 22, b) volilni razred delavcev oziroma delojemalcev v nedeljo dne 18. oktobra od 8. ure zjutraj do 13. ure popoldne v veliki dvorani Mestnega doma, na Krekovem trgu, kakor je označeno na volilnih izkaznicah, katere bodo prejeli vsi vpisani volilni upravičenci v prihodnjih dneh dostavljene v svoje obrate. Voliti se smejo samo osebe, ki so vpisane v volilnem imeniku.

Svarilo. V zadnjem času se je ugotovilo, da nekateri prosileci za nakaznice (objave) za znižano vožnjo po železnici odstopajo nakaznice, ki jim jih je izdala državna borza dela, iz kakršnihkoli razlogov drugim osebam v uporabo, dasi je to po zakonu prepovedano. Ministrstvo socialne politike, oddelek za zaščito delavcev, svari delavstvo pred takimi in sličnimi zlorabami ter opozarja, da zadene krivca v smislu tozadevnih zakonitih določb stroga kazen.

Svarilo.

Borba, ki se je v številnih obratih lesne industrije v Bosni razvila radi namere podjetnikov znižati delavstvu plače in podaljšati delovni čas, traja dalje. V posameznih krajih delavci celo stavkajo. Zato vse lesne delavce Slovenije svarimo pred morebitnim potovanjem v Bosno. Nihče nikomur ne nasedaj, ker bi vsak prišel iz dežja pod kap.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.